

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7381/2025
12.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Радица Костадиновић адвокат из ..., против туженог Града Београда, кога заступа Градско правобранилаштво, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1534/23 од 26.02.2025. године, у седници одржаној 12.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1534/23 од 26.02.2025. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1534/23 од 26.02.2025. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Другог основног суда у Београду П 9598/21 од 18.01.2023. године у првом ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је ималац права својине на парцели ..., потез „...“ површине 12 ари 48 м², воћњак I класе и парцеле ..., потез „...“ површине 2 ара 70 м², њива II класе уписаних у лист непокретности ... КО ..., што је тужени дужан признати и трпети да тужилца ово своје право упише у надлежну службу катастра непокретности. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у другом ставу изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 9598/21 од 18.01.2023. године тако што је обавезана тужилца да на име трошкова парничног поступка исплати туженом износ од 69.000,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да на име трошкова другостепеног поступка исплати туженој износ од 60.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 403. став 2. тачка 2. и члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да тужилца ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, приликом оснивања земљишних књига за КО ... (током 1946. године) уписана је у зк. ул. ... КО ... парцела ... површине 16 ари 20 м², као имовина ФНРЈ (Месни народни одбор Винча). Током 1951. године (под ДН 190/51) извршена је исправка уписа тако што је означена парцела уписана као општенонародна имовина. Техничком ревизијом катастра вршеном у периоду од 1956. до 1958. године, извршена је деоба парцеле ... површине 16 ари 20 м² и парцеле ... површине 37 ари 90 м² обе у КО Том деобом формиране су парцела ... површине 16 ари 13 м², парцела ... површине 13 ари 50 м², парцела 1755/3 површине 2 ара 28 м², парцела ... површине 11 ари 29 м² и парцела ... површине 11 ари 49 м². Тада је у катастар земљишта - поседовни лист ... КО ..., тужиљин отац био уписан као поседник парцела ..., ... и ... у тој катастарској општини. Приликом оснивања катастра непокретности за КО ... (ступио на снагу 13.11.2009. године) парцеле ... и ... уписане су у лист непокретности ... КО ... као својина Републике Србије - корисник Градска општина Гроцка. Овај упис извршен је на основу података из земљишне књиге јер није пронађен основ за упис извршен у катастар земљишта. Тужиљин отац умро је 24.03.1987. године, а тужиља је наставила са коришћењем спорних парцела и након његове смрти. На тужиљин захтев, Републички геодетски завод - Служба за катастар непокретности Гроцка издао је 24.07.2015. године уверење о земљишнокњижном и катастарском стању парцеле ... КО ... и спорних парцела ... и ... у тој катастарској општини.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 21, 28. став 4, 30. став 1. и 72. Закона о основама својинско-правних односа утврдио право својине тужиље на спорним парцелама по основу одржаја. По становишту тог суда, тужиљин отац је у катастру земљишта од 1956. године био уписан као поседник предметних парцела и у њиховој несметаној државини налазио се све до своје смрти, тако да је он на тај начин стекао право својине путем одржаја а тужиља је то право, након његове смрти, стекла по основу наслеђа. Осим тога, тужиља се налази у државини спорног земљишта од 1987. године као савесни држалац, а несавесни држалац је постала 13.11.2009. године када се могла упознати са променама имаоца права у евиденцији непокретности, али је тада већ протекло време потребно за стицање својине одржајем из члана 28. став 4. Закона о основама својинско-правних односа.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По становишту тог суда, спорне парцеле су биле у друштвеној својини и на њима се право својине одржајем могло стицати од 04.07.1996. године, тако да рок за одржај није могао почети да тече пре означеног датума, а рок од 20 година из члана 28. став 4. Закона о основама својинско-правних односа није истекао до 13.11.2009. године (по утврђењу првостепеног суда) када је тужиља сазнала и упознала се са променама у катастру непокретности и постала несавесни држалац.

И по налажењу ревизијског суда, тужбени захтев у овом спору је одбијен правилном применом материјалног права.

Законом о основама својинско-правних односа прописано је да се право својине стиче по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем (члан 20. став 1); да се

по закону право својине стиче и одржајем (члан 21); да савестан држалац непокретне ствари на коју други има право својине стиче право својине на ту ствар одржајем протеком 20 година (члан 28. став 4); да време потребно за одржај почиње тећи оног дана када је држалац ступио у државину ствари, а завршава се истеком последњег дана времена потребног за одржај, с тим што се у време потребно за одржај урачунава и време за које су претходници садашњег држаоца држали ствар као савесни и законити држаоци, односно као савесни држаоци (члан 30. став 1. и 2) и да је државина савесна ако држалац не зна или не може знати да ствар коју држи није његова, те да се савесност државине претпоставља (члан 72. став 2. и 3).

Тужиљин отац је као држалац (поседник) спорних парцела, насталих техничком ревизијом катастра и деобом парцела ... и ... КО ... током 1956 - 1958 године, био уписан у катастар земљишта само на основу фактичког стања и без правног основа. У то време, парцела ... КО ... била је у друштвеној својини - општенародна имовина, и на њој се није могла стицати својина одржајем. Таква могућност установљена је тек Законом о изменама и допунама Закона о основним својинско-правним односима („Службени лист СРЈ“ број 29/96) који је ступио на снагу 04.07.1996. године. Тим законом брисан је члан 29. Закона о основама својинско-правним односима којим је било прописано да се на ствари у друштвеној својини право својине не може стећи одржајем.

У том контексту, нису основани наводи ревидента да је тужиљин отац стекао право својине одржајем у смислу параграфа 926, 927, 928 и 929. Српског грађанског законика који су се примењивали као правна правила до ступања на снагу Закона о основним својинско-правним односима (01.09.1980. године), односно протеком рока од 24 године. Према члану 4. став 1. Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и у току непријатељске окупације („Службени лист ФНРЈ“ број 86/46), правна правила садржана у законима и другим правним прописима који су били на снази на дан 06.04.1941. године могу се примењивати на односе који нису уређени важећим прописима само уколико нису у супротности са Уставом ФНРЈ, уставима народних република, законима и осталим важећим прописима донетим од надлежних органа нове државе, као и са начелима уставног поретка ФНРЈ и њених република. Уставом ФНРЈ из 1946. године, Уставним законом о основима друштвено-политичког уређења ФНРЈ из 1953. године и Уставима СФРЈ из 1963. и 1974. године друштвена својина је предвиђена као доминантни облик својине који ужива посебну заштиту у погледу њеног прелазу у приватну својину, како на основу правног посла тако и на основу закона. Због тога би примена правних правила из означених параграфа Српског грађанског законика, у односу на државину тужиљиног оца до ступања на снагу Закона о основним својинско-правним односима, било у супротности са уставним поретком државе и правном природом друштвене својине. Из тих разлога се време државине тужиљиног правног претходника као савесног држаоца (нема правног основа за његову државину) не може урачунати тужиљи у време потребно за одржај, нити се у то време може урачунати период тужиљине државине након очеве смрти па све до ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним својинско-правним односима. Државина даљих претходника тужиље такође није од значаја, с обзиром да је спорно земљиште током 1946. године у земљишним књигама уписано као општенародна имовина.

Тужиља је отварањем очевог наслеђа постала савестан држалац (члан 28. став 5. Закона о основама својинско-правних односа), али њена савесна државина није

постојала за све време потребно за одржај, рачунајући од дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о основним својинско-правним односима. Тај рок је истицао 04.07.2016. године (члан 30. став 2. Закона о основама својинско-правних односа), а тужила је постала несавесна пре истека њеног рока - даном пријема уверења Републичког геодетског завода - Службе за катастар непокретности Гроцка од 24.07.2015. године (издатог на њен захтев), на основу којег је могла сазнати да је у катастру непокретности као власник спорних парцела уписано друго лице.

Тачни су наводи ревидента да се савесност државине претпоставља (члан 72. став 3. Закона о основама својинско-правних односа) и да је на туженој био терет доказивања несавесности тужилине државине. Међутим, тужила је већ уз тужбу доставила означено уверење као један од доказа на којем је засновала свој тужбени захтев, а из тог доказа произилази да је пре истека законског рока за одржај (члан 28. став 4. Закона о основама својинско-правних односа) постала несавестан држалац.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић